

ماهیت چند وجودی‌ها:

دال بر لغو آن چه که غربیها نامیده‌اند مالکیت فکری و معنوی

خلاصه به فارسی

محسن بنان

Email: plpc-120075@mohsen.1.banan.byname.net

Available on-line at:
<https://github.com/bxplpc/120075>

این نوشته چکیده‌ایست از کتاب:

Nature of Polyexistentials:

**Basis for Abolishment of the Western Intellectual Property Rights Regime
And Introduction of the Libre-Halaal ByStar Digital Ecosystem**

First International Edition

Available on-line and in-print at:
<https://github.com/bxplpc/120074>
DOI: 10.5281/zenodo.8003801
ISBN: 978-1-960957-11-5 at Amazon

فهرست مطالب

۱	ماهیت تک وجودی، چند وجودی و مخلوط وجودی	۱
۲	شرایط قابلیت تملک	۲
۲	۱.۲ قابلیت تصاحب انحصاری	۲
۲	۲.۲ کمیابی	۲
۲	۳.۲ محدودیت مکانی	۲
۳	نگاشت چند وجودیها و مخلوط وجودیها بر قاعده‌ی مالکیت فکری	۳
۳	۱.۳ حق طبع - Copyright	۳
۳	۲.۳ حق انحصاری استفاده از علم اختراع - Patent	۳
۳	۳.۳ حق انحصاری استفاده از مارک - Trademark	۳
۴	شریعت مالکیت فکری	۴
۴	۱.۴ تطبیق فتوای امام خمینی (ره) با برهان چند وجودی	۴
۴	۵ سنت مالکیت فکری غربی است و اشتباه -- اهمیت باطل کردن آن	۴
۴	۱.۵ جدال بین آمریکانیسم «Americanism» و حلال‌گرایی «Halaalism»	۴
۵	۶ الزام اجماع در مورد باطل بودن آن چه که نامیده‌اند «مالکیت فکری»	۵
۵	۷ نظارت عمومی بر حلال-وجودی چند وجودیها	۵
۶	۸ لایه‌های این کتاب	۶

۱ ماهیت تک وجودی، چند وجودی و مخلوط وجودی

طبیعت وجود را میتوان به دو بخش تقسیم کرد.

(۱) تک وجودی (Monoexistence)

(۲) چند وجودی (Polyexistence)

تک وجودیها و چند وجودیها میتوانند مخلوط شوند و در این صورت آن را مخلوط وجودی (Mixed-Existence) مینامیم.

مثالهایی از تک وجودیها یک مداد، یک سکه و انرژی میباشند.

مثالهایی از چند وجودیها یک فکر بیان شده، یک شعر، یک نرم افزار و اطلاعات میباشند.

مثالهایی از مخلوط وجودیها یک کتاب روی کاغذ چاپ شده و یک تفنگ میباشند. در مثال کتاب روی کاغذ، عنصر تک وجودی این مخلوط وجودی کاغذ است. عنصر چند وجودی این مخلوط وجودی اطلاعات کتاب است.

بنا بر این تقسیم طبیعت وجود، تحلیل مالکیت را میتوان بهتر به نتیجه رساند.

آن چه که غربیها مالکیت فکری و معنوی نامیده‌اند معادل مالکیت چند وجودیها و مورد مالکیت مخلوط وجودیهاست.

بعد این مبحث جهانی است و نه فقط ایرانی و اسلامی. از این بابت، در نوشته‌ی اصلی افکارمان را به گلبیش -- Globish -- ارائه کرده‌ایم.

در اینجا چکیده‌ای از مفاهیم پایه از نوشته‌ی اصلی را ارائه می‌کنیم. مخاطب ما در نوشته‌ی اصلی به گلبیش تمامی دنیاست. مخاطب ما به فارسی ایرانیان هستند. این خلاصه معادل ترجمه نیست و نباید باشد. این چکیده به فارسی، برای فهم کامل آن چه که ما ارائه کرده‌ایم کافی نیست. درک کامل این مبحث پیچیده، احتیاج به خواندن کامل نوشته‌ی اصلی دارد.

۲ شرایط قابلیت تملک

وجود و تصاحب، پدیده‌های طبیعی هستند اما مالکیت، ساختاری انسانی است. مالکیت درست، ملزم به تطبیق با طبیعت است. هدف مالکیت رفع جدال بین اشخاص و بهبود نظم اجتماع می‌باشد.

شرایط اصلی قابلیت تملک، ۳ مورد است:

(۱) قابلیت تصاحب انحصاری

(۲) کمیابی

(۳) محدودیت مکانی

۱.۲ قابلیت تصاحب انحصاری

چند وجودیها، چند تصاحبی هستند. تصاحب هر چند وجودی، اثری بر بقیه‌ی تصاحب‌ها ندارد. بنا بر این، چند وجودی‌ها قابلیت تصاحب انحصاری ندارند.

در نتیجه چند وجودی‌ها و عنصر چند وجودی مخلوط وجودی‌ها قابل تملک نیستند.

۲.۲ کمیابی

آن چه کمیاب نیست، مورد تملک نیست. هوا برای استنشام فراوان است. هوا قابلیت تملک ندارد، چون احتیاج به تملک ندارد. تولید نمونه از یک چند وجودی محدودیتی ندارد. کپی کردن، حق طبیعی است. هر چند وجودی، طبیعتاً کمیاب نیست، فراوان است. در نتیجه چند وجودی‌ها و عنصر چند وجودی مخلوط وجودی‌ها قابل تملک نیستند.

۳.۲ محدودیت مکانی

در هر زمان، هر تک وجودی در یک مکان است. در هر زمان، نمونه‌های هر چند وجودی می‌توانند در چند مکان باشند. مالکیت محدودیت مکانی دارد و هنگامی که مورد تملک محدودیت مکانی ندارد، قابل تملک نیست. در نتیجه چند وجودی‌ها و عنصر چند وجودی مخلوط وجودی‌ها قابل تملک نیستند.

۳ نگاشت چند وجودیها و مخلوط وجودیها بر قاعده‌ی مالکیت فکری

قاعده‌ی غربی مالکیت فکری معادل است با محدودیت انحصاری چند وجودی‌ها و عنصر چند وجودی مخلوط وجودی‌ها.

قاعده‌ی غربی مالکیت فکری ۳ بخش اصلی دارد:

(۱) حق طبع (Copyright)

(۲) حق انحصاری استفاده از اختراع (Patent)

(۳) حق انحصاری استفاده از مارک (علامت) (Trademark)

۱.۳ حق طبع – Copyright

حق طبع معادل محدودیت انحصاری کپی کردن و انتصاب مالکیت برای چند وجودی‌ها و عنصر چند وجودی مخلوط وجودی‌ها است. نشان دادیم که چند وجودی‌ها قابلیت تملک ندارند. بنا بر این حق طبع باطل است.

۲.۳ حق انحصاری استفاده از علم اختراع – Patent

علم چند وجودیست و استفاده از علم چند وجودیست. حق انحصاری استفاده از علم اختراع معادل محدودیت انحصاری استفاده از علم است و معادل انتصاب مالکیت برای عنصر چند وجودی مخلوط وجودی‌ها است. نشان دادیم که چند وجودی‌ها قابلیت تملک ندارند. بنا بر این حق انحصاری استفاده از علم اختراع باطل است.

۳.۳ حق انحصاری استفاده از مارک – Trademark

مارک (علامت) چند وجودیست. حق انحصاری استفاده از مارک معادل انتصاب مالکیت برای چند وجودی‌ها است. نشان دادیم که چند وجودی‌ها قابلیت تملک ندارند. بنا بر این حق انحصاری استفاده از مارک باطل است.

۴ شریعت مالکیت فکری

مراجع تقلید در مورد شریعت آن چه غریبها مالکیت فکری و معنوی نامیده‌اند اتفاق نظر ندارند (در این مورد اجماع نداریم). برخی آن را باطل و برخی آن را بر جا میدانند. پژوهشی در این مورد انجام شده:

پژوهشی فقهی در باب مالکیت فکری و معنوی
Farhang Tahmasebi –

فرهنگ طهماسبی
2007 (1386)

<http://www.ido.ir/a.aspx?a=1385023101>
<http://mohsen.banan.1.byname.net/Repub/120028>

۱.۴ تطبیق فتوای امام خمینی (ره) با برهان چند وجودی

فتوای امام خمینی (ره) در این باب با برهان ما تطبیق کامل دارد.

ترجمه تحریرالوسیله امام خمینی جلد چهارم سید محمد باقر موسوی همدانی بحث پیرامون مسائل نوظهور
سوم - این حقی که در بین نویسندگان معروف شده بحق طبع حق شرعی نیست و باعث نمی‌شود که تسلط مردم بر اموالشان بدون معاهده و مشارطه ای سلب شود، پس صرف اینکه کسی کتابی را چاپ کند و در آن بنویسد حق طبع برای صاحبش محفوظ است چیزی را سبب نمی‌شود و محدودیتی برای دیگران ایجاد نمی‌کند و صرف چنین نوشته ای عنوان قرار داد با دیگران بحساب نمی‌آید در نتیجه دیگران می‌توانند آنرا چاپ و از آن تقلید کنند و کسی نمی‌تواند از اینکار بازشان بدارد.

چهارم - اینکه در این اعصار متعارف شده که اختراع صنعتی را برای مخترع آن ثبت می‌دهند تا دیگران را از تقلید از آن و تکثیر آن منع کنند هیچ اثر شرعی ندارد و جایز نیست دیگران را از تقلید آن و تجارت با آن منع کنند، و احدی حق ندارد سلطنت اشخاص را در مال و جان خود محدود کند.

پنجم - اینکه متعارف شده تجارت کالائی راویا کالاهائی را بانحصار موسسه و یا تجارتخانه و یا امثال اینها در آورند شرعا هیچ اثری ندارد و آن موسسه و شرکت نمی تواند جلوی دیگران را از خرید و فروش آن کالا و یا ساختن آن مصنوع بگیرد، و جایز نیست دادوستد و ساختن آن تجارت و صنعت حلال را منحصر در اشخاص خاص نماید.

فتوای امام در چند مورد اتفاق کامل با آن چه که ما ارائه میکنیم دارد.

برهان اصلی امام با مشخص کردن اینکه «تسلط مردم بر اموالشان بدون معاهده و مشارطه ای سلب شود» معادل است با آن چه که ما پایه میدانیم در مورد اثر انتصاب مالکیت برای عنصر چند وجودی مخلوط وجودیها بر عنصر اصلی مخلوط وجودیها (عنصر تک وجودی). به عبارتی دیگر، مالکیت فکری، مالکیت اصلی را ضعیف میکند و به این جهت امام آن را باطل میدانند.

از ابتدا امام این قواعد غربی را خارجی دانستند. «معروف شده» و «در این اعصار متعارف شده» مشخص میکنند که اینها باورها و سنتهای ایرانی و یا اسلامی نیستند.

۵ سنت مالکیت فکری غربی است و اشتباه -- اهمیت باطل کردن آن

شعار و مفهوم «مالکیت فکری و معنوی» سنتی است غربی.

مالکیت فکری و معنوی ترجمه‌ی مستقیم Intellectual-Property میباشد.

قبل از واردات «مالکیت فکری و معنوی»، در ایران و در اسلام ما مالکیتی برای چند وجودیها نداشتیم. واردات چنین باورهای اشتباه در مورد مالکیت، نتایج فاجع آوری خواهد داشت. در نوشته‌ی اصلی در این مورد بیشتر توضیح داده‌ایم.

برخی ایرانیان تقلید از مدل غربی ملکیت فکری را برای پیشرفت صنعتی لازم میدانند. این باور بدون پایه است و در نوشته‌ی اصلی این باور را باطل میکنیم.

ریشه‌ی مالکیت فکری در فرهنگ غربی است. پایه‌های اصلی فرهنگ غربی شخص و اقتصاد است. آمریکا را میتوان به زیستگاه موجودات اقتصادی در یک محیط صنعتی تشریح کرد. چنین اجتماعی با انسانیت فاصله‌ی زیادی دارد و شرم آور است که ما در مورد مهمی چون مالکیت چند وجودیها از فرهنگ آمریکا الگو برداریم.

خودزدگی و اقتصاد منسحق باورهای مالکیت فکری هستند. این باورها دو ایراد کلی دارند.

(۱) باور اشتباه که در یک محیط رقابتی مصنوعی، علم و صنعت و هنر رونق برتری خواهند داشت. و این که این محیط مصنوعی رقابتی، از محیط طبیعی هم کاری تولید چند وجودیها برتر است.

(۲) باور اشتباه که دلیل اصلی اتخاذ مالکیت میتواند رونق اقتصاد باشد حتی هنگامیکه به هدف رفع جدال صدمه میزند.

قاعده‌ی غربی مالکیت فکری و بخصوص قاعده‌ی «کپی رایت» بر حرفه و صنف مهندسی نرم افزار و خدمات اینترنتی تأثیر منفی بزرگی گذاشته است. به جای مدل طبیعی هم کاری و رفاقت، حرفه‌ی ما به سمت رقابت و «متن بسته» کشیده شده است. بخشی از حرفه و صنف ما از طریق مدل «متن باز» توانسته نشان دهد که با مدل طبیعی هم کاری و خارج از مدل غربی «کپی رایت» ما میتوانیم نتایج برتری ارائه دهیم. اما گسترش این فهم فعلا محدود به بخشی از صنف ما میباشد. در این زمینه، اثرهای مضر مالکیت فکری در اجتماع شامل کاهش استقلال شخصی و تضعیف حریم خصوصی میباشد -- که امثال گوگل و فیس‌بوک آن را به مشاهده گذاشته‌اند. در غرب، و به ویژه در آمریکا، کمیابی را که مالکیت فکری به صورت مصنوعی بوجود آورده است را میتوان منشأ افزایش هزینه‌ها، افزایش اختلاف طبقاتی و تسلط شرکتها بر جامعه دانست.

اتخاذ مالکیت فکری نتایج منفی غیر مستقیم برای اجتماع دارد. بسیاری از این نتایج غیر مستقیم در اجتماع آمریکا قابل مشاهده است که در نوشته‌ی اصلی ذکر شده است.

۱.۵ جدال بین آمریکانیسم «Americanism» و حلال گرایی «Halaalism»

در نوشته‌ی اصلی، در موازات با برهان چندوجودیها، تفاوت خاص بین انسان و موجود اقتصادی را مشخص میکنیم. در آنجا، مدل آمریکانیسم را به عنوان نحوه‌ی زیست موجودات اقتصادی در یک محیط صنعتی معرفی میکنیم. آمریکانیسم به ملیت ربطی ندارد. یک صفت است.

جدال بین آمریکانیسم و انسانیت حلال گرا، نقشی کلیدی در باب فهم و انتخاب بین روش مالکیت فکری غربی و روش نظارت عمومی بر حلال-وجودی چند وجودیها دارد.

پایه‌ی آمریکانیسم، خودزدگی است که مدل مصنوعی رقابتی را برتر از مدل طبیعی همکاری میداند. رد و لغو مالکیت فکری غربی، عجین با طرد آمریکانیسم است.

۶ الزام اجماع در مورد باطل بودن آن چه که نامیده‌اند «مالکیت فکری»

مالکیت موردی نیست که در مورد آن مراجع تقلید نتوانند اتفاق نظر داشته باشند. تمامی مراجع تقلید در مورد مالکیت تک وجودیها اتفاق نظر دارند و اجماع داریم. بنا بر برهانی که پایه‌اش طبیعت و منطق است، ما در نوشته‌ی اصلی نشان داده‌ایم که آن چه که غربیها مالکیت فکری و معنوی نامیده‌اند باطل است و مضر. این برهان را به مراجع تقلید هدیه میکنیم. چند وجودی‌ها و دنیای رقمی، قسمت بزرگی از زندگی بشر در این عصر شده و نیز بیشتر خواهد شد. انتظار امت در باب مالکیت چند وجودی‌ها (مالکیت فکری)، اتفاق نظر مراجع تقلید است و اجماع.

۷ نظارت عمومی بر حلال-وجودی چند وجودیها

بعد از این درک که چند وجودیها قابلیت مالکیت انحصاری ندارند، باید پرسید قاعده‌ی سالم برای حکومت عمومی بر ماهیت وجودی چند وجودی‌ها چیست؟ حلال وجودی و حرام وجودی چند وجودیها بر چه پایه‌ای باید باشد؟ به عنوان مثال، حالیت وجود نرم افزار به عنوان یک رده‌ی مخصوص چند وجودیها چه باید باشد؟ هنگامی که ماهیت وجودی نرم افزار درون شفاف و آزاد (بدون محدودیت عمومی استفاده و کپی) باشد، ما آن ماهیت وجودی را حلال میدانیم. استفاده‌ی ما از لغت حلال اینجا وسیعتر از ابعاد مذهبی، فرهنگی و اجتماعی است. لغت حلال در اینجا ابعاد فلسفی و اخلاقی جهانی هم دارد. به این دلیل لازم دانستیم حلال را به بقیه‌ی دنیا معرفی کنیم:

**Introducing Halaal and Haraam into Globish
Based on Moral Philosophy of Abstract Halaal
And Defining The Libre-Halaal Label**

معرفی دنیایی حلال و حرام

و تعریف حلال-وجودی چند وجودی‌ها
[1] — <http://www.by-star.net/PLPC/120039>

در مورد تعریف حالیت در باب «ماهیت وجودی نرم افزار» به گلپیش در:

**Libre-Halaal Software
Defining Halaal Manner-Of-Existence Of Software**

<http://www.by-star.net/PLPC/180044>

<http://www.halaalsoftware.org>

[2], [3] — <http://www.libreservices.org>

عقایدمان را ارائه کرده‌ایم.

با تطبیق با این تعریف حلال-وجودی نرم‌افزار و حلال-وجودی خدمات اینترنتی، یک محیط زیست حلال-وجودی رقمی حلال پایه‌گذاری کرده‌ایم.

The Libre-Halaal ByStar Digital Ecosystem
A Unified and Non-Proprietary Model For Autonomous Internet Services
A Moral Alternative To The Proprietary American Digital Ecosystem
<http://www.by-star.net/PLPC/180016>
[4] — <http://www.by-star.net>

با استفاده از «ByStar» در بخش ۴ — نوشته اصلی، فرمول خاصی برای پایه‌گذاری یک محیط زیست رقمی حلال-وجودی برای ایران پیش می‌گذاریم.

۸ لایه‌های این کتاب

این کتاب به پنج بخش تقسیم شده است. هر بخش حاوی لایه‌ای است که ممکن است برای مراجع تقلید و هدایتگران اجتماعان مفید باشد. به طور خلاصه، هر لایه را به شما معرفی می‌کنم.

بخش اول — چند-وجودیت: Polyexistence

بامعرفی مفهوم «چند-وجودیت» و تقسیم طبیعت وجود و نیاز تطبیق بین مالکیت و طبیعت تصاحب و طبیعت وجود، تحلیل مالکیت فکری را میتوان بهتر به نتیجه رساند.

برهان ما استدلالیست فلسفی و نه فقهی و نه اقتصادی. بر اساس طبیعت وجود، به این نتیجه می‌رسیم که آنچه را که مالکیت فکری می‌خواهد ملک بداند، قابلیت تملک ندارد. فهم چند-وجودیت با برهان قاطعی، نادرستی مالکیت فکری و معنوی را در سطح جهانی آشکار می‌سازد.

بخش دوم — اشتباه: The Mistake: Myths and Realities of the Western IPR Regime

در طول دوپست سال گذشته، تئوری‌های متعددی درباره اعتبار مالکیت فکری ارائه شده‌اند. در این بخش، با استفاده از فهم چند-وجودیت، نظر خود را درباره نقاط ضعف هر یک از این تئوری‌ها بیان می‌کنیم.

بخش سوم — پیرامون درمان: Contours of Cures

بعد از درک اینکه چند-وجودیها قابلیت مالکیت انحصاری ندارند، باید پرسید: قاعده صحیح برای حکومت عمومی بر ماهیت وجودی چند-وجودیها به صورت کلی و در مورد نرم‌افزار و خدمات اینترنتی به صورت خاص چیست؟ به عبارت دیگر، بر چه اساسی وجود چند-وجودیها حلال می‌باشد؟ در فصلی از بخش سوم، برچسب «Libre-Halaal» را معرفی می‌کنیم.

بخش چهارم — محیط زیست حلال وجودی دیجیتال ByStar: Libre-Halaal ByStar Digital Ecosystem

با توجه به حلالیت وجود نرم‌افزارها و خدمات اینترنتی و تفاوت بنیادی آنها با مالکیت فکری و معنوی غربی، می‌توانیم محیط زیست دیجیتال کشورمان را از ابتدا به سمت راه درست هدایت کنیم. می‌توانیم مستقل و متمایز از مدل غربی، پاسخی به امراضی مانند فیسبک و اینستاگرام ارائه دهیم. برای شروع، طرحی برای یک محیط زیست حلال وجودی دیجیتال کامل و جامع به نام «ByStar» ارائه می‌دهیم.

بخش پنجم — تدوین سیاستهای اجتماعی بر پایه حلال وجودیت چند-وجودیها:

Formulation of Libre-Halaal Oriented Societal Policies

واضح است که لغو مالکیت فکری و معنوی، هم در سطح داخلی اجتماع ما و هم در عرصه بین‌المللی، پیامدهای عظیمی خواهد داشت. در این بخش، نظر خود را درباره این مسئله ارائه می‌کنیم.

۹ دعوت از شما، کارمند فکری

بخش بزرگی از اجتماع، امروزه «کارمند فکری» Intellectual-Workers هستند. کارِ کارمند فکری، تولید، پرورش و پخش چند وجودیهاست.

حرفه‌ی ما - باشد: مهندسی، تدریس، پژوهش، هنر، نویسندگی، روزنامه‌نگاری، نرم افزار، پزشکی، داروسازی و غیره - همه به نوعی با پردازش چندوجودیها عجین است.

پس نحوه‌ی وجودِ چندوجودیها اثر مستقیم بر حرفه‌ی ما و اجتماع دارد. سالم و حلال ساختن نحوه‌ی وجودِ چندوجودیها ضروریست.

آن چه که اینجا ارائه کرده‌ایم جدید است و فهم مبحث را آسانتر میکند.

کارمند فکری گرامی، از شما دعوت میکنیم که:

- نظر و انتقادات خود را در این مورد برایمان بفرستید.
- بعد از مرور این نوشته، اگر درست میدانید، این نوشته را بین همکاران خویش پخش کنید.
- نظر مرجع تقلید خویش را در این مبحث جویا شوید و برهان چند وجودیها را به ایشان معرفی کنید.
- نرم افزار حلال-وجودی و خدمات اینترنتی حلال-وجودی را ترجیح دهید.
- قواعد و مراسم غربی مالکیت فکری را باطل بدانید. کار خویش را محدود به حق طبع و ثبت اختراع نکنید.

References

- [1] Mohsen BANAN. *Introducing Halaal and Haraam into Globish Based on Moral Philosophy of Abstract Halaal*. Permanent Libre Published Content 120039. <http://mohsen.1.banan.byname.net/120039>. Autonomously Self-Published, Sept. 2012.
- [2] Mohsen BANAN. *Libre-Halaal Internet Services Defining Halaal Manner-Of-Existence Of Internet Application Services A non-proprietary model for delivery of Internet services*. Permanent Libre Published Content 180045. <http://www.by-star.net/PLPC/180045>. Autonomously Self-Published, Sept. 2013.
- [3] Mohsen BANAN. *Libre-Halaal Software Defining Halaal Manner-Of-Existence Of Software*. Permanent Libre Published Content 180044. <http://www.by-star.net/PLPC/180044>. Autonomously Self-Published, Aug. 2013.
- [4] Mohsen BANAN. *The Libre-Halaal ByStar Digital Ecosystem A Unified and Non-Proprietary Model For Autonomous Internet Services A Moral Alterantive To The Proprietary American Digital Ecosystem*. Permanent Libre Published Content 180016. <http://www.by-star.net/PLPC/180016>. Autonomously Self-Published, Sept. 2013.